

PAVEL VILIKOVSKÝ

Sulelumi

*Slovaki keelest tõlkinud
Margus Alver*

Tõlgitud väljaandest:

Pavel Vilikovský

Letmý sneh

SLOVART, 2014

**Slovak
Literary
Centre**

Teose väljaandmist on toetanud SLOLIA, Slovaki Kirjanduse Keskus.

Toimetanud Triinu Tamm

Korrektuuri lugenud Lauri Eesmaa

Kujundanud Maris Kaskmann

© Pavel Vilikovský (pärijad) / LITA 2023

© Tõlge ja saatesõna. Margus Alver ja Loomingu Raamatukogu, 2025

© Kaanefoto. Matěj Bařha, 2011, Vikipeedia, CC-BY-SA 4.0

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,
Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Elle-Mari Talivee, Marek Tamm,
Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkitud Pakett

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-755-70-9 (trükis)

ISBN 978-9916-755-71-6 (epub)

*Ent ta tõi käekotist lagedale oma pildi ja ütles:
„Laske see pilt ringi käima, aga vaadake ette,
et keegi selle peale oma autogrammi ei anna!“*

Vladimír Holan, *Surm*

1.a

Asi on nii, et minu enda nimi ei ütle mulle enam mitte kui midagi. Ma olen seda liiga palju näinud. Iga kord, kui ma postkastist kirja võtan ja seda nime ümbrikul näen, mõtlen ma: jälle keegi kirjutab sellele inimesele! Miks nad teda rahule ei jäta? Ja mis minul selle inimesega pistmist on, miks mina tema kirju lugema pean? Kas nende kirjade saatjad ise üldse teavadki, kellele nad kirjutavad? Võib-olla on neile asi selge, aga minule küll mitte. Samanimelisi on omajagu, ja minul on kõrini ei tea kelle pilli järgi tantsimisest.

Ma tean, kuidas näeb välja inimene, keda nad silmas peavad, aga ma ei tee temaga tegemist. Kui ma teda tänaval näeksin, läheksin ma teisele poole teed.

1.b

Kui iga inimene on ainulaadne, nagu öeldakse, siis peaks ju tema nimi ka ainulaadne olema. Aga asjad ei käi nii. Mida on ainulaadset näiteks sedavõrd äraleierdatud slovaki nimes nagu Štefan Kováč? Ristinimi ei saagi kellelgi ainulaadne olla, selle eest hoolitsevad kirik ja perekonnaseisuameti prouad, ja kui teile on juhuslikult nimeks pandud Kováč, siis on tõesti häda majas: teid hakatakse kutsuma Ülejõe Kováčiks, perekond Kracinite Kováčiks või pottsepp Kováčiks, et eristada teid põllumees Kováčist. Slovaki keel on helde, rikka sõnavaraga keel, meil pole kahju siia või sinna mõni sõna juurde panna, aga mida ainulaadset nimi inimese kohta ikka öelda suudab, isegi koos sellise täiendi või lisandiga? Ja kui peakski juhtuma, et meist Štefaniga sõbrad saavad, siis mida ainulaadset tema hüüdnimi meile ütleb? Hüüdnimega Števo kangastub mulle heledapäine punapõskne õilishing, kes on alati hea meelega valmis naabrimemmele puid lõhkuma; hüüdnimega Pišta¹ seostub aga tõmmu, võib-olla isegi vuntsidega nutikas naljamees, kes läheb elust läbi nagu nuga võist. Ja muidugi rääkimata Kováčist, kes jääb minu jaoks alati oma õnne

1 Pista (slovaki kirjas häälduspäraselt Pišta) on ungari eesnime István hellitusnimi. – *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

sepaks.² Sellistest kujutluspiltidest ei tasu küll midagi ainulaadset otsida.

Nime on tarvis selleks, et teaks, kuhu inimene lahterdada. Nii on lihtsam elada.

1.c

Kui me kedagi tõepoolest mõistaksime ja tema ainulaadsuses tundma õppinud oleksime, siis küllap turgataks tolle inimese ainulaadne nimi meile iseenesest pähe. Ainult et kes selle nimel enam pingutada viitsib? Lihtsam oleks inimestele nime asemel panna number. Osa ametkondi nii teebki, ainult et muudel ajenditel.

Ainulaadne olla tähendab omal moel ilus olla. Ametkondadele ilu korda ei lähe, nemad tahavad meid ainult täpselt arvele võtta. Nemad ei näe meis ainulaadseid olendeid, vaid numbreid.

1.d

Minu nimi pole Štefan Kováč. Minu nimi on Čimborazka. Ma olen isehakanud Čimborazka.

2.a

Asi on nii, et kui ma habet ajades peeglisse vaatan, tunnen ma oma näos ära mõne oma kauge sugulase. Ütleme, onupoja. Onu, või kõige tõenäolisemalt vanavanaema. Või äkki olen ma hoopis iseenda poolkaksik – ema on sama, aga isad erinevad. Tehniliselt oleks see võimalik, kuigi meie ema see vist kõige paremas valguses ei näitaks. Aga mida üks ettenägematu, juhuslik hetk rohkem või vähem kogu elu ettenägematuse ja juhuslikkuse juures ikka enam muudab? Mina seda emale igatahes pahaks ei paneks. Ikka juhtub. Satute kellegagi vestlusehoogu, vahetate hingemahlu, ja mis siis kehadelgi üle jääb? Neadki

2 Slovakkias väga levinud perekonnanimi Kováč tähendab slovaki keeles 'sepp'.